

Analiza dreptului de autor prin prisma dezvoltării depozitului digital instituțional

1. Aspecte din Legea dreptului de autor nr. 8 din 1996

2. Softuri open source pentru dezvoltarea depozitelor digitale instituționale: D-space

DURASPACE.ORG

3. Depozite digitale instituționale în lume

4. Depozite digitale instituționale în România

5. ARTHRA – Depozitul digital instituțional al
Universității “Dunărea de Jos” din Galați

Aspecte din Legea dreptului de autor nr. 8 din 1996

Drepturile morale ale autorului

Articolul 10 Autorul unei opere are următoarele drepturi morale:

- a) dreptul de a decide dacă, în ce mod și când va fi adusă opera la cunoștință publică;
- b) dreptul de a pretinde recunoașterea calității de autor al operei;
- c) dreptul de a decide sub ce nume va fi adusă opera la cunoștință publică;
- d) dreptul de a pretinde respectarea integrității operei și de a se opune oricărei modificări, precum și oricărei atingeri aduse operei, dacă prejudiciază onoarea sau reputația sa;
- e) dreptul de a retracta opera, despăgubind, dacă este cazul, pe titularii drepturilor de utilizare, prejudiciați prin exercitarea retractării. [6]

Articolul 11 (1) Drepturile morale nu pot face obiectul vreunei renunțări sau înstrăinări. [6]

Aspecte din Legea dreptului de autor nr. 8 din 1996

Drepturile patrimoniale ale autorului

Articolul 13 – Utilizarea unei opere dă naștere la drepturi patrimoniale, distincte și exclusive, ale autorului de a autoriza sau de a interzice:

a)reproducerea operei;

b)distribuirea operei;

c)importul în vederea comercializării pe piața internă a copiilor realizate, cu consimțământul autorului, după operă;

d)închirierea operei;

e)împrumutul operei;

f)comunicarea publică, direct sau indirect a operei, prin orice mijloace, inclusiv prin punerea operei la dispoziția publicului, astfel încât să poată fi accesată în orice loc și în orice moment ales, în mod individual, de către public;

g)radiodifuzarea operei;

h)retransmiterea prin cablu a operei;

i)realizarea de opere derivate. [6]

Aspecte din Legea dreptului de autor nr. 8 din 1996

Articolul 14 Prin reproducere, în sensul prezentei legi, se înțelege **realizarea, integrală sau parțială, a uneia ori a mai multor copii ale unei opere**, direct sau indirect, temporar ori permanent, **prin orice mijloc și sub orice forma**, inclusiv realizarea oricărei înregistrări sonore sau audiovizuale a unei opere, **precum și stocarea permanentă ori temporară a acestora cu mijloace electronice.**

Articolul 14¹(1) Prin distribuire, în sensul prezentei legi, se înțelege vânzarea sau orice alt mod de transmitere, cu titlu oneros ori gratuit, a originalului sau a copiilor unei opere, precum și oferirea publică a acestora.

(2) Dreptul de distribuire se epuizează o dată cu prima vânzare sau cu primul transfer de drept de proprietate asupra originalului ori a copiilor unei opere, pe piața internă, de către titularul de drepturi sau cu consimțământul acestuia.

Articolul 15 [...] De asemenea, se consideră publică orice comunicare a unei opere, prin mijloace cu fir sau fara fir, realizată prin punerea la dispoziția publicului, inclusiv prin internet sau alte rețele de calculatoare, astfel încât oricare dintre membrii publicului să poată avea acces la aceasta din orice loc sau în orice moment ales în mod individual. [6]

Aspecte din Legea dreptului de autor nr. 8 din 1996

Durata protecției dreptului de autor

Articolul 25 (1) Drepturile patrimoniale prevăzute la art. 13 și 21 durează tot timpul vieții autorului, iar după moartea acestuia se transmit prin moștenire, potrivit legislației civile, pe o perioadă de 70 de ani, oricare ar fi data la care opera a fost adusă la cunoștință publică în mod legal. Dacă nu există moștenitori, exercițiul acestor drepturi revine organismului de gestiune colectivă mandatat în timpul vieții de către autor sau, în lipsa unui mandat, organismului de gestiune colectivă cu cel mai mare număr de membri, din domeniul respectiv de creație.

Articolul 27 (1) Durata drepturilor patrimoniale asupra operelor realizate în colaborare este de 70 de ani de la moartea ultimului coautor.

2) În cazul în care contribuțiile coautorilor sunt distincte, durata drepturilor patrimoniale pentru fiecare dintre acestea este de 70 de ani de la moartea fiecărui coautor.

Articolul 28 Durata drepturilor patrimoniale asupra operelor colective este de 70 de ani de la data aducerii operelor la cunoștință publică. În cazul în care aceasta nu se realizează timp de 70 de ani de la crearea operelor, durata drepturilor patrimoniale expiră după trecerea a 70 de ani de la crearea operelor.

Articolul 30 Drepturile patrimoniale asupra programelor pentru calculator durează tot timpul vieții autorului, iar după moartea acestuia se transmit prin moștenire, potrivit legislației civile, pe o perioadă de 70 de ani. [6]

Aspecte din Legea dreptului de autor nr. 8 din 1996

Cesiunea drepturilor patrimoniale de autor

Articolul 39 (1) Autorul sau titularul dreptului de autor poate ceda prin contract altor persoane numai drepturile sale patrimoniale.

(2) Cesiunea drepturilor patrimoniale ale autorului poate fi limitată la **anumite drepturi**, pentru un **anumit teritoriu** și pentru o **anumită durată**.

(3) Drepturile patrimoniale ale autorului sau ale titularului dreptului de autor se pot transmite prin **cesiune exclusivă** ori **neexclusivă**.

(4) În cazul **cesiunii exclusive**, însuși titularul dreptului de autor nu mai poate utiliza opera în modalitățile, pe termenul și pentru teritoriul convenite cu cesionarul și nici nu mai poate transmite dreptul respectiv unei alte persoane. Caracterul exclusiv al cesiunii trebuie să fie expres prevăzut în contract.

(5) În cazul **cesiunii neexclusive**, titularul dreptului de autor poate utiliza el însuși opera și poate transmite dreptul neexclusiv și altor persoane

(6) Cesionarul neexclusiv nu poate ceda dreptul său unei alte persoane decât cu consimțământul expres al cedentului.

(7) Cesiunea unuia dintre drepturile patrimoniale ale titularului dreptului de autor nu are nici un efect asupra celorlalte drepturi ale sale, dacă nu s-a convenit altfel. [6]

Aspecte din Legea dreptului de autor nr. 8 din 1996

Cesiunea drepturilor patrimoniale de autor

Articolul 40 In cazul cesiunii dreptului la reproducere a unei opere se prezumă că dreptul la distribuirea copiilor unei astfel de opere a fost, de asemenea, cesionat, cu excepția dreptului la import, dacă nu se prevede altfel prin contract.

Articolul 41 (1) Contractul de cesiune a drepturilor patrimoniale trebuie să prevadă drepturile patrimoniale transmise și să menționeze, pentru fiecare dintre acestea, modalitățile de utilizare, durata și întinderea cesiunii, precum și remunerația titularului dreptului de autor. Absența oricăreia dintre aceste prevederi dă dreptul părții interesate de a cere rezilierea contractului. [6]

Propunere formular licență pentru includerea unei publicații în ARTHRA

Universitatea „Dunărea de Jos” – Galați
BIBLIOTECA

ANEXA 1

Formular înregistrare document în depozitul digital ARTHRA

Titlul lucrării:

Autori:

Modalitate de acces pentru utilizatori:

Acces deschis pe internet la documentul integral: DA..... NU.....

Acces pe bază de utilizator și parolă la documentul integral:

- Acces pentru universitate: DA..... NU.....
- Acces pentru facultate: DA..... NU.....
- Acces doar pentru specializare: DA..... NU.....

Lucrarea a fost publicată anterior: DA..... NU.....

Dacă lucrarea nu a fost publicată la editura universității menționateți editura unde a fost publicată:

Dacă lucrarea nu a fost publicată selectați una din licențele Creative Commons sub care ați vrea ca lucrarea să fie distribuită în acces deschis (open acces):

LICENȚĂ DE DISTRIBUIRE NON-EXCLUSIVĂ

Prin semnarea acestei licențe și trimiterea documentului / documentelor, Dv. (autorul / autorii sau deținătorii / proprietarii de copyright) încredințați Universității "Dunărea de Jos" din Galați (UDJG) dreptul non-exclusiv de a reproduce, transpune / converti (după cum este definit mai jos), și / sau de a distribui ceea ce ați trimis (inclusiv abstractul / rezumatul) în întreaga lume în format tipărit și electronic și în orice mediu, inclusiv audio și video, dar nu limitat doar la acestea.

Dv. îi acordați Univesității "Dunărea de Jos" din Galați (UDJG) dreptul de a transpune / converti documentul / documentele Dv. în orice mediu sau format în scopul conservării / păstrării lor fără schimbarea conținutului.

De asemenea, Dv. acordați Univesității "Dunărea de Jos" din Galați (UDJG) dreptul de a păstra mai mult de o copie a documentului / documentelor Dv. în scopuri de securitate, copii de siguranță și conservare / păstrare.

Dv. vă angajați că documentul / documentele transmise sunt creația Dv. originală și că Dv. aveți dreptul de a încredința drepturile la care se face referire în cadrul acestei licențe. Dv. vă mai angajați de asemenea și că documentul / documentele nu încalcă drepturile de copyright ale altcuiva, din ceea ce știți Dv.

Dacă documentul / documentele conține / conțin material pentru care nu dețineți copyright, Dv. vă angajați că ați obținut permisiunea nerestricționată de la deținătorul de copyright de a încredința UDJG drepturile conținute în această licență și că un astfel de material deținut de o terță parte este identificat clar și recunoscut ca atare în textul sau conținutul documentului / documentelor.

DACĂ DOCUMENTUL / DOCUMENTELE FAC PARTE DINTR-O LUCRARE SPONSORIZATĂ SAU SUSȚINUTĂ FINANCIAR DE O AGENȚIE SAU ORGANIZAȚIE ALTA DECÂT UDJG, DV. VĂ ANGAJAȚI PRIN PREZENTUL ACT CĂ V-AȚI ÎNDEPLINIT TOATE OBLIGAȚIILE ȘI DREPTURILE CARE DECURG DINTR-UN ASTFEL DE CONTRACT.

UDJG va identifica clar numele Dv. ca fiind autor / autori sau deținători / proprietari de copyright în ceea ce privește documentul / documentele și nu va aduce nici un fel de modificare acestuia / acestora, alta decât cele permise prin această licență.

Sunt de acord cu licența și cu opțiunile pentru acces selectate mai sus în vederea înregistrării documentului în depozitul digital ARTHRA al Universității „Dunărea de Jos”.

Data:

Semnătură autori:

Tip licență Creative Commons	Descriere	Opțiune (DA/NU)
	Atribuire http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/legalcode	
	Atribuire-Distribuire în condiții identice http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode	
	Atribuire-Fără modificări http://creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0/legalcode	
	Atribuire-Necomercial http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/legalcode	
	Atribuire-Necomercial-Distribuire în condiții identice http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/ro/legalcode	
	Atribuire - Necomercial- Fără modificări http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/ro/legalcode	

Proiectul SHERPA-ROMEEO - (Rights METadata for Open archiving) a propus inițial trei politici de arhivare, care au fost extinse în 2008 la patru politici, asociate prin includerea politicilor editurilor axate pe drepturile de autor [7]

Green permite autorilor autoarhivarea preprinturilor și postprinturilor/ pdf (35%)

Blue permite autorilor autoarhivarea postprinturilor, numai versiunea finală a articolului după aprobarea pentru tipărire (34%)

Yellow permite autorilor autoarhivarea preprinturilor înainte de tipărire/ pdf (7%)

White autoarhivarea nu este susținută din punct de vedere formal (24%)

ROMEEO face parte din serviciile SHERPA, menținută de Universitatea din Nottingham – este o bază de date cu politici generale ale editorilor privind autoarhivarea articolelor din reviste peer-reviewed, serii de conferințe și din Depozite digitale instituționale în acces deschis, cuprinde un rezumat al politicii editorului, ce versiune a unui articol poate fi depus, depozitul în care acesta poate fi depus, și condițiile care sunt atașate la acel depozit. În prezent baza de date deține 22000 de reviste și 1813 edituri [7]

Alegerea unui soft open source pentru dezvoltarea depozitului digital instituțional

Programele (software-ul) cu sursă deschisă (open source) sunt programe dezvoltate de către o comunitate, de către o companie sau de către o persoană și oferite spre folosire sub o licență liberă, ele sunt caracterizate de libertatea acordată utilizatorilor săi de a-l utiliza, copia, redistribui, studia, modifica și îmbunătăți.

Softul Open source este gratuit, dar, cel care dezvoltă acest soft poate să ofere contra cost anumite servicii, cum ar fi instalarea sistemului, instruire, suport tehnic, conversia datelor.

Abilitatea de a fi adaptat și potrivit nevoilor locale :

Codul sursă al softului poate fi modificat și îmbunătățit, astfel încât să poată fi adus cât mai aproape de necesitățile proprii ale utilizatorului

Nu există restricție în utilizare :

Nu există restricții contractuale în privința modului în care este utilizat acest soft .

Costuri reduse :

Softul propriu-zis nu costă nimic, există costuri doar pentru training sau conversia datelor

D SPACE

MOODLE – este un mediu de învățare virtual (creat cu un soft open source) – poate fi *instrumentul principal* care să fie folosit de către profesori și studenți în cadrul procesului educațional.

D-Space – este un soft open source care permite construirea unor depozite digitale instituționale – poate fi *instrumentul din spatele unei platforme de învățare virtuale* – asigură prezervarea documentelor digitale și un acces continuu la acestea.

1815 depozite digitale instituționale create cu Dspace în peste 100 de țări [5]

- 1373 de depozite digitale academice
- 109 guvernamentale
- 86 centre de cercetare
- 13 biblioteci nationale
- 19 biblioteci publice
- 56 consorții

Un **depozit digital instituțional** este o colecție de documente digitale care permite conservarea pe o durată lungă de timp și oferă acces la producția științifică a unei instituții

Top 10 țări cu cele mai multe depozite digitale instituționale create cu Dspace [5]

- SUA (256)
- India (150)
- Japonia (97)
- Brazilia (85)
- Spania (74)
- Turcia (70)
- Marea Britanie (65)
- Taiwan (64)
- Norvegia (54)
- Ucraina (47)
- România (9)

Avantajele dezvoltării unui depozit digital instituțional

Pentru cercetători:

- ❖ Crește vizibilitatea autorilor, a cercetărilor și în aceeași măsură a departamentului și a instituției
- ❖ Publicațiile cercetărilor puse în acces liber pot fi diseminate pe o scară mai largă ceea ce va duce și la creșterea numărului de citări și îmbunătățirea profilului cercetătorului
- ❖ În domeniile de cercetare care au o mare rată de schimbare, cercetătorul poate include preprinturi în depozitele digitale și să vadă dacă are înâietate asupra subiectului abordat în lucrare, primind un feedback de la comunitatea cercetătorilor din acel domeniu

Pentru instituții:

- ❖ Crește vizibilitatea și prestigiul instituției, în funcție de conținutul inclus în depozitul digital
- ❖ Depozitul digital poate stoca și publicații care nu au fost tipărite în prealabil, așa numita “literatură gri”
- ❖ Materialele de predare și învățare incluse într-o platformă de învățare virtuală pot fi stocate la un loc în depozitul digital în scopul diseminării și a utilizării ulterioare
- ❖ Oferă o mai mare flexibilitate față de siteurile web, oferind o mai bună protecție și conservare a diferitelor tipuri de materiale digitale prin intermediul colecțiilor
- ❖ Scade costurile de întreținere a colecțiilor de documente pe termen lung.
- ❖ Un instrument util pentru acreditarea instituțiilor

Pentru comunitățile de cercetători:

- ❖ Îmbunătățește considerabil procesul de comunicare
- ❖ Evită suprapunerile inutile

Depozite digitale instituționale din România

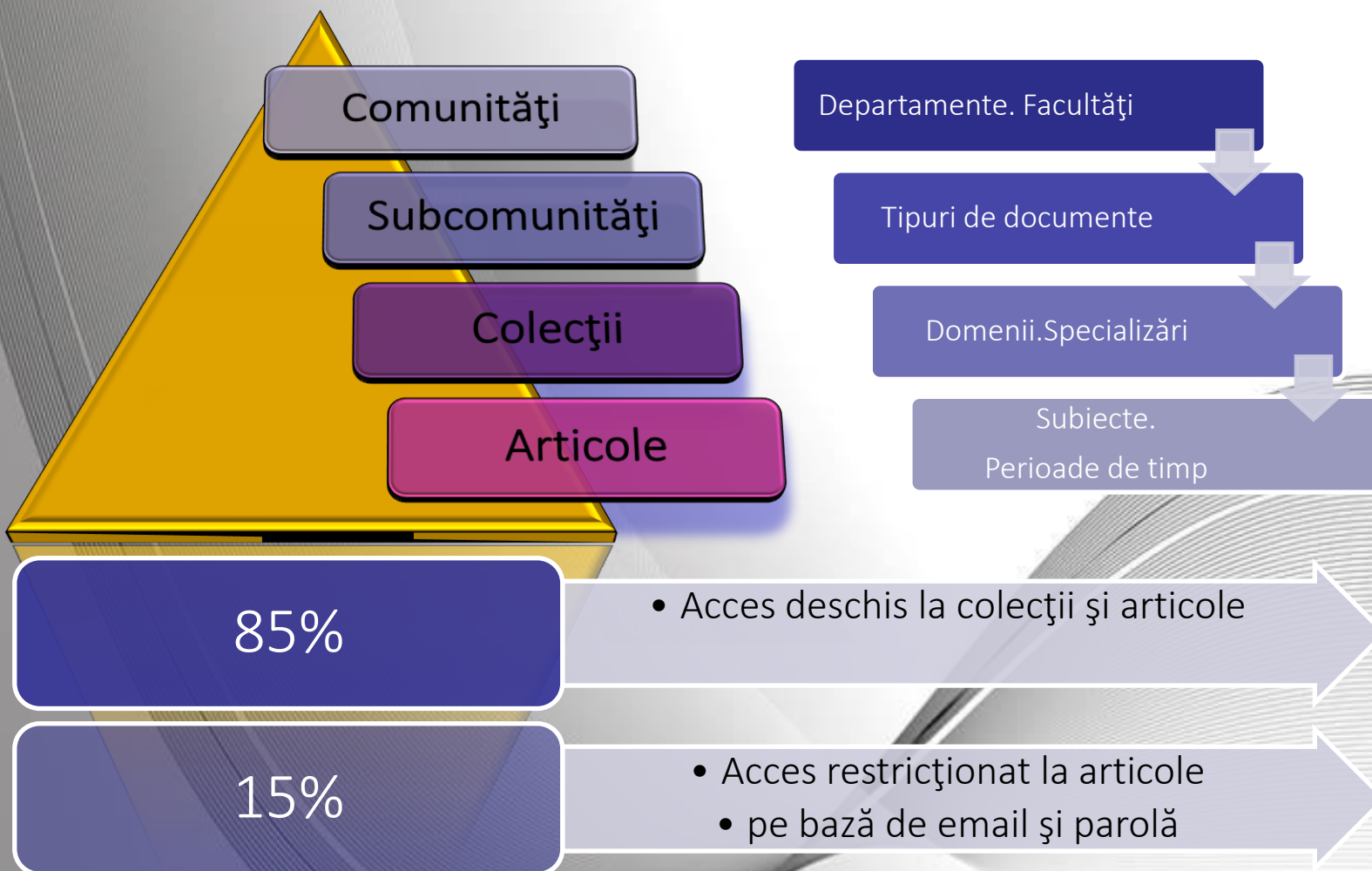
- ❖ **ROMDOC** – depozit digital instituțional al Universității “Politehnica” București, construit in colaborare cu ETH Zurich
- ❖ **ASPEKT** - depozit digital instituțional al Universității “Transilvania” din Brașov
- ❖ **Sibiu – Smart** – biblioteca digitală a Universității “Lucian Blaga” din Sibiu
- ❖ **Biblioteca digitală** a Bibliotecii Centrale Universitare “Lucian Blaga” din Cluj
- ❖ **IRCULB** – Biblioteca digitală a Bibliotecii Centrale Universitare “Carol I” din București
- ❖ **CBG** - Biblioteca digitala a școlilor doctorale a Universității de Vest din Timișoara (Departamentul de Biologie-Chimie)
- ❖ **APAS Archive** – depozit digital instituțional al Școlii Naționale de Studii Politice și Administrative

Facilități oferite de softul DSPACE

1. **Crearea cu ușurință a unei structuri ierarhice** de comunități, subcomunități și colecții. Adăugarea ulterioară de noi subcomunități și colecții. Mutarea cu ușurință a documentelor dintr-o colecție în alta.
2. **Regăsirea informației** după metadatele asociate unui document dar și **după cuvinte din textul integral**.
3. Punerea la dispoziția utilizatorilor a documentelor în **acces deschis sau parolat** (la nivel de colecție sau de document) – permițând modificarea cu ușurință a drepturilor de acces ulterior.
4. Permite **asocierea licențelor Creative Commons** la un document sau la o colecție de documente.
5. **Permite indexarea și căutarea** cuvintelor cheie **cu diacritice** (*urmează setările în ARTHRA*)
6. **Permite asocierea unei adrese de internet permanente** unui articol inclus în ARTHRA (sistemul handle) – pentru localizarea și accesul cu ușurință a resursei respective pe internet.
7. Articolele indexate în depozitul digital se regăsesc cu ușurință pe internet, **pot fi vizualizate în Google Scholar**
7. **Generează statistici** privind accesul la colecții și documente.
8. Permite utilizatorilor înscriși **să subscrie la o colecție** pentru primirea în email a ultimelor noutăți introduse în sistem.
9. Versiunea nouă 5.0 asigură **integrarea cu profilul ORCID al autorului**

Structura depozitului digital instituțional ARTHRA

Bibliografie

1. Bârsan, I. M. Cercetări teoretice și experimentale privind soluții optime în generarea unei platforme interactive: autori-editori-universități : rezumatul tezei de doctorat [Internet]. [Brașov]: Universitatea 'Transilvania' din Brașov; 2014. Available from: <http://webbut.unitbv.ro/teze/rezumate/2014/rom/BarsanIonelaMaria.pdf>. [Accessed: 12-Mar-2015].
2. DSpace [Internet]. [cited 2015 Mar 12]. Available from: <http://www.dspace.org/>. [Accessed: 12-Mar-2015].
3. DSpace [Internet]. *Wikipedia, the free encyclopedia*. [cited 2015 Mar 12]. Available from: <http://en.wikipedia.org/wiki/DSpace>. [Accessed: 12-Mar-2015].
4. DSpace Repository [Internet]. [cited 2015 Mar 12]. Available from: <https://www.arthra.ugal.ro/>. [Accessed: 12-Mar-2015].
5. DSpace User Registry [Internet]. *DuraSpace*. [cited 2015 Mar 12]. Available from: <http://registry.duraspace.org/registry/dspace>. [Accessed: 12-Mar-2015].
6. Legea drepturilor de autor, Actualizata 2014. Legea 8/1996 [Internet]. *EuroAvocatura.ro*. [cited 2015 Mar 12]. Available from: http://www.euroavocatura.ro/legislatie/1137/Legea_drepturilor_de_autor,_Actualizata_2014__Legea_8_1996. [Accessed: 12-Mar-2015].
7. SHERPA-ROMEIO Publisher copyright policies & self-archiving [Internet]. [cited 2015 Mar 12]. Available from: <http://www.sherpa.ac.uk/romeo/> [Accessed: 12-Mar-2015].

Această prezentare o puteți vizualiza în depozitul digital instituțional ARTHRA:

<https://www.arthra.ugal.ro/handle/123456789/3296>

Vă mulțumesc!

Mioara Voncilă

Biblioteca Universității “Dunărea de Jos” din Galați

Email: Mioara.Voncila@ugal.ro

Tel.: 0722505496

0336130132